

“Mishandeling is breed onder de aandacht in Parkstad, daar ben ik trots op”

In gesprek met Leo Jongen

De wethouder in Kerkrade met in zijn portefeuille o.a. Wmo, ouderenbeleid, maatschappelijke zorg en wijkontwikkeling, is gewend om de buurten in te gaan, met mensen te praten, mensen aan elkaar voor te stellen, te zorgen voor interactie. “Dat is allemaal behoorlijk lastig in coronatijd. Neem het project ‘samen tegen eenzaamheid’, het probleem van eenzaamheid is lastig aan te pakken vanachter een beeldscherm. Ook het signaleren van geweld is nu lastiger.”

Waarom gaat Geweld Hoort Nergens Thuis u aan het hart?

“Ik ben al 11 jaar wethouder en door de onderwerpen waar ik me mee bezig houd, heb ik te maken met veel kwetsbare mensen, met name ouderen. Kwetsbare mensen zijn vaak afhankelijk van anderen en als die anderen misbruik van die afhankelijkheid maken, ontstaan de schrijnende situaties. Uit onderzoek blijkt dat in Nederland zo’n 170.000 ouderen niet veilig zijn in hun eigen woning. De meest voorkomende vorm van ouderenmishandeling is financieel misbruik, gevolgd door psychische mishandeling en fysieke mishandeling. Kerkrade is een vergrijsde stad, 25 procent van de inwoners is ouder dan 65 jaar. Vanzelfsprekend gaan de onderwerpen geweld en mishandeling me aan het hart.”

Wat zijn de eerste drie woorden waar u aan denkt bij Geweld Hoort Nergens Thuis?

“Geweld, afhankelijkheid en trauma. Kinderen houden hun leven lang last van huiselijk geweld, dat vind ik heel erg. Karin Bloemen beschrijft dat in haar autobiografie en vertelde op diverse plekken over dat trauma dat er nog steeds zit. Maar ze vertelt ook dat de omgeving van een kind een belangrijke rol kan spelen in de signalering, in de aanpak, en in de verwerking van de opgelopen trauma’s.”

Bij ouderen die misbruikt worden, bijvoorbeeld doordat een naaste ongevraagd de pinpas gebruikt, is de schade anders dan bij kinderen.”

Welke stappen gaan we nog zetten?

“Als je in het welzijn of de zorg gaat werken, is de kans groot dat je met huiselijk geweld te maken krijgt, gezien de cijfers. Het is belangrijk om je daar bewust van te zijn. Daarom denk ik dat daar tijdens de opleidingen nog meer aandacht aan moet worden besteed. Ook moeten we cursussen en trainingen blijven geven aan professionals, bij alle ketenpartners. Door COVID-19 zijn we nu beperkt in het bij elkaar brengen van mensen, hopelijk pakken we dat na de zomer weer op. Ook gaan we Governance Zorg en Veiligheid nog een impuls geven. Zorg en veiligheid zijn geen aparte onderwerpen, ze komen steeds dichterbij elkaar te liggen. Daar gaan we gesprekstafels voor starten.”

Waar bent u het meest trots op?

“De samenwerking en verbinding binnen Parkstad, zoals met de ketenpartners, is heel belangrijk en daar ben ik trots op. Trots op het succes dat er breed aandacht is voor het thema mishandeling. Want zo’n onderwerp kun je niet alleen onder de aandacht brengen. De meldcode is heel belangrijk. Wat we heel goed doen in Parkstad is professionals trainen in het gebruik daarvan. Geweld Hoort Nergens Thuis is een project van lange adem. Van bewustwording en blijvende aandacht. Daar zijn we goed mee bezig. WIJ... doorbreken de cirkel van geweld [tentoonstelling binnenkort te zien in Heerlen, zie kader] is een goede campagne die duidelijk maakt dat we het taboe moeten doorbreken. Als slachtoffer hoef je je niet te schamen en als omstander moet je je ogen niet sluiten, niet weggijken. Je ervan bewust zijn dat geweld overal kan plaatsvinden, ook bij jou in de straat, daar begint het mee. Huiselijk geweld is geen probleem dat we oplossen als we maar een grote zak geld hebben, het bewustzijn dat het bestaat en wat je daartegen kan doen, moet tot in de haarvaten van de maatschappij doordringen.”

Ouderenmishandeling: hoe herken je het en wat kan je doen?

Nederland vergrijsd en in Parkstad gaat dat nog wat sneller dan het landelijk gemiddelde. Mensen blijven langer thuis wonen. Dat betekent vaak meer mantelzorg van familie en vrienden. Mantelzorg is de hulp die mensen vrijwillig en onbetaald verlenen aan mensen met een zorgvraag in hun naaste omgeving. Het gaat om zorg die verder gaat dan gebruikelijk. In veruit de meeste gevallen zijn mantelzorgers mensen die met liefde en de beste bedoelingen die zorg verlenen. Maar helaas komt ouderenmishandeling regelmatig voor, ook door mantelzorgers. Naar schatting worden jaarlijks 200.000 ouderen boven de 65 jaar mishandeld door familieleden, professionals of mantelzorgers.

Wat is ouderenmishandeling?

Het handelen of het nalaten van handelen van iedereen die in een terugkerende persoonlijke of professionele relatie met de oudere staat, waardoor de oudere lichamelijke en/of psychische en/of materiële schade lijdt of vermoedelijk zal lijden en waarbij de oudere gedeeltelijk of volledig afhankelijk is van de persoon die hem/haar schade toebrengt. Een oudere is in deze definitie iemand van 65 of ouder.

Wat doe jij als professional?

Professionals die met ouderen werken, vallen onder de Meldcode. Dit betekent dat je bij signalen of vermoedens van misbruik, de stappen van de Meldcode moet volgen. Je kunt altijd naar Veilig Thuis bellen voor advies. Er is in Heerlen een handige signaleringswaaier voor het herkennen van ouderenmishandeling gemaakt. Wil je deze ontvangen? Stuur dan een e-mail naar Beppie Ortmans [e b.ortmans@heerlen.nl](mailto:b.ortmans@heerlen.nl).

Ontspoorde mantelzorg

Bij ontspoorde mantelzorg overschrijdt de mantelzorg de grens van goede zorg. Maar ontspoorde mantelzorg is niet hetzelfde als ouderenmishandeling, omdat er geen opzet in het spel is. Ontspoorde mantelzorg is vaak een gevolg van overbelasting, onmacht, onkunde of onwetendheid. Als iemand de zorg voor zijn/haar naaste niet meer aankan, ontstaat het risico dat die mantelzorg dingen gaat doen die hij/zij liever niet wil. Bijvoorbeeld het huis van de oudere waar je voor zorgt laten vervuilen, op de oudere schelden of grensoverschrijdend gedrag vertoont.

De factsheet waarin de signalen staan waaraan je ouderenmishandeling kunt herkennen open je via [deze link](#) [e factsheet ouderenmishandeling](#)

Financiële uitbuiting

Doordat veel geldzaken via internet gaan, is het voor ouderen vaak lastig hun financiële zaken te regelen. Dit maakt ouderen afhankelijk van anderen. Helaas zijn er mensen die deze afhankelijkheid misbruiken. Bijvoorbeeld bij het pinnen of internetbankieren. Veel ouderen schamen zich om toe te geven dat iemand die zij vertrouwen, financieel misbruik van hen maakt. De schaamte kan zo groot zijn dat ze er liever niet over praten. Daardoor blijft financieel misbruik vaak onopgemerkt voor kinderen of zorgverleners. Een oplossing vraagt maatwerk en samenwerking tussen verzorgers, zorginstellingen en financiële dienstverleners. Ook de rol van mantelzorgers en familie is belangrijk. Via [deze link](#) kun je een factsheet downloaden over financieel misbruik.

De factsheet over financieel misbruik downloaden kan via [deze link](#) [e factsheet financieel misbruik](#)

Centrumgemeente Heerlen subsidieert uit regiobudget de LVAK-training om attentiefunctie ouderenmishandeling te worden [e training attentiefunctie](#)

Tentoonstelling ‘WIJ... doorbreken de cirkel van geweld’ duurt nog tot 25 juni

De expositie WIJ...doorbreken de cirkel van geweld duurt nog maar een week. Dus als je nog niet bent geweest, neem dan snel een kijkje op het Grunsvenplein in Heerlen. De tentoonstelling is gratis toegankelijk voor iedereen, uiteraard binnen de geldende coronamaatregelen. Ook voor jou als professional is de tentoonstelling interessant.

Begin het gesprek

Huiselijk geweld bespreekbaar maken en taboes (schaamte) doorbreken, zijn de lastigste opgaven van het landelijke programma GHNT. Slachtoffers en daders brengen geweld en mishandeling liever niet ter sprake. Het gebeurt achter de voordeur. Wie als buitenstaander (buren, familie, vrienden) het gesprek begint, twijfelt altijd of zijn vermoedens wel kloppen. Toch kan één opmerking, één vraag het begin van het verschil maken. Vermoed jij geweld, vraag dan aan het vermeende slachtoffer hoe het met hem/haar gaat en wat je voor hem/haar kan doen.

Alarmerende cijfers

In februari 2019 publiceerde het Wetenschappelijk Onderzoek- en Documentatiecentrum een grootschalig onderzoek naar huiselijk geweld en kindermishandeling. Hieruit bleek onder andere dat 5,5 procent van de Nederlandse 18+ bevolking in de vijf jaar daarvoor te maken had met ten minste één voorval van fysiek of seksueel geweld gepleegd door iemand uit de huiselijke kring. Deze cijfers tonen aan dat geweld één van de grootste maatschappelijke problemen is in onze samenleving. Daders houden het meestal niet bij één keer.

JIJ kunt iets doen

De tentoonstelling WIJ...doorbreken de cirkel van geweld laat met 30 krachtige portretten van slachtoffers en hun helpers zien dat huiselijk geweld en kindermishandeling overal voor kunnen komen en dat we daar iets aan moeten doen. We mogen niet wegkijken. We mogen de verantwoordelijkheid niet bij anderen neerleggen. Nee, JIJ kunt iets doen en er mede voor zorgen dat iemand de eerste stappen zet om de cirkel van geweld te doorbreken. De expositie is niet alleen fysiek te zien, maar ook online op [e stichtingopenmind/wij](#). Daar vind je ook een online magazine, podcasts en een korte film.